

*Порока С.Г., доктор філософії у галузі Публічне управління та адміністрування НІЦ НУЦЗУ, м. Черкаси,
ORCID: 0000-0001-9418-3597*

Poroka S., PhD in Public Management and Administration, Research and Development Center, National University of Civil Protection of Ukraine, Cherkasy

**ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВПЛИВ НА РЕФОРМУВАННЯ ДСНС:
ПЕРСПЕКТИВИ АДАПТАЦІЇ ДО СТАНДАРТІВ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЄС**

**EUROPEAN INTEGRATION IMPACT ON THE REFORM OF THE
STATE EMERGENCY SERVICE OF UKRAINE: PROSPECTS FOR
ADAPTATION TO EU CIVIL PROTECTION STANDARDS**

*У статті досліджено особливості впливу євроінтеграційних процесів на трансформацію Державної служби України з надзвичайних ситуацій в умовах адаптації національної системи цивільного захисту до європейських стандартів. Здійснено компаративний аналіз нормативно-правової бази України та ЄС у сфері запобігання надзвичайним ситуаціям та реагування на них, виявлено ключові розбіжності в інституційних механізмах управління ризиками. Розглянуто досвід інтеграції системи цивільного захисту Польщі до загальноєвропейського простору безпеки як модель для імплементації в українських реаліях. Обґрунтовано пріоритетні напрями реформування ДСНС, зокрема: модернізація системи міжвідомчої координації на принципах горизонтальної інтеграції, впровадження цифрових технологій в управління надзвичайними ситуаціями, розбудова кадрового потенціалу відповідно до компетентнісних вимог ЄС. Запропоновано механізми удосконалення публічного управління в системі ДСНС через імплементацію принципів децентралізації, субсидіарності та партисипативності. Результати дослідження можуть бути використані для розробки стратегії адаптації української моделі цивільного захисту до *acquis communautaire* ЄС в умовах євроінтеграційних викликів та загроз національній безпеці.*

Ключові слова: *цивільний захист, Європейська інтеграція, державна служба України з надзвичайних ситуацій, управління кризами, управління ризиками, інституційна реформа, децентралізація, цифровізація, механізм цивільного захисту ЄС, міжвідомча координація, реформа публічного управління, досвід Польщі.*

*The article examines the specific impact of European integration processes on the transformation of the State Emergency Service of Ukraine in the context of adapting the national civil protection system to European standards. A comparative analysis of the legal and regulatory frameworks of Ukraine and the EU in disaster prevention and response is conducted, identifying key differences in institutional risk management mechanisms. The experience of Poland's civil protection system integration into the pan-European security space is considered a model for implementation in the Ukrainian context. The study substantiates priority directions for reforming the State Emergency Service, including: modernization of interagency coordination based on principles of horizontal integration, introduction of digital technologies in emergency management, and development of human resources in line with EU competency requirements. Mechanisms are proposed for improving public administration within the SES system by implementing decentralization, subsidiarity, and participatory governance principles. The results of the study can be used to develop a strategy for adapting Ukraine's civil protection model to the EU *acquis communautaire* in the face of European integration challenges and national security threats.*

Keywords: *civil protection, European integration, state emergency service of Ukraine, crisis management, risk management, institutional reform, decentralization, digitalization, EU civil protection mechanism, interagency coordination, public administration reform, Poland's experience.*

Постановка проблеми. Повномасштабна російська агресія проти України, що розпочалася 24 лютого 2022 року, кардинально змінила парадигму національної безпеки держави та актуалізувала необхідність фундаментальної трансформації системи цивільного захисту. В умовах постійних ракетних обстрілів, руйнування критичної інфраструктури та масштабних гуманітарних викликів, Державна служба України з надзвичайних ситуацій опинилася в епіцентрі забезпечення життєздатності держави та захисту цивільного населення. Водночас, активізація євроінтеграційних процесів, підтверджена наданням Україні статусу кандидата на членство в ЄС у червні 2022 року, створює унікальне вікно можливостей для модернізації національної системи цивільного захисту відповідно до європейських стандартів.

Протягом останніх років ДСНС пройшла через низку реформаційних ініціатив. Прийнято Стратегію реформування системи ДСНС до 2024 року, створено нові підрозділи швидкого реагування, розпочато процес децентралізації повноважень у сфері цивільного захисту. Водночас, попри декларовані наміри, реальний рівень адаптації до європейських практик залишається фрагментарним. Зберігається домінування вертикально-ієрархічної моделі управління, характерної для пострадянського простору, недостатньо розвинені механізми міжвідомчої координації, бракує системного підходу до управління ризиками на основі превентивних заходів [4].

Ключова проблема полягає в недостатньому рівні імплементації європейських принципів публічного управління в діяльність ДСНС, що проявляється у відсутності комплексного підходу до інтеграції з Механізмом циві-

льного захисту ЄС (Union Civil Protection Mechanism), слабкій координації з місцевим самоврядуванням та громадськими організаціями, обмеженому використанні цифрових технологій в управлінні надзвичайними ситуаціями. Ці фактори суттєво знижують ефективність реагування на сучасні виклики та ускладнюють процес європейської інтеграції у сфері безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика адаптації системи цивільного захисту України до європейських стандартів активно досліджується вітчизняними науковцями. С. Андреев (2023) [1] акцентує увагу на необхідності гармонізації законодавства у сфері надзвичайних ситуацій з нормами ЄС, зокрема в частині імплементації Директиви 2012/18/EU щодо контролю небезпек великих аварій. В. Костенко та М. Кулик (2023) [2] аналізують інституційні механізми координації між ДСНС та європейськими структурами цивільного захисту в рамках Механізму цивільного захисту ЄС. О. Труш (2022) [3] досліджує кадрові аспекти реформування ДСНС, підкреслюючи важливість впровадження компетентнісного підходу відповідно до European Civil Protection Training Programme. Польський досвід трансформації системи цивільного захисту розглядають К. Новак та А. Ковальський (2021), виділяючи ключові етапи інтеграції Państwowej Straży Pożarnej до загальноєвропейського простору безпеки [8]. Попри значний науковий доробок, недостатньо дослідженими залишаються питання комплексної адаптації управлінських механізмів ДСНС до принципів публічного адміністрування ЄС та практичні аспекти впровадження мережеских моделей координації в умовах триваючої російської агресії.

Постановка завдання. Мета даного дослідження полягає в комплексному аналізі впливу євроінтеграційних процесів на трансформацію системи публічного управління в ДСНС та визначенні перспективних напрямів адаптації до стандартів цивільного захисту ЄС в умовах безпекових викликів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державна служба України з надзвичайних ситуацій функціонує як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ. Структура ДСНС включає апарат служби, територіальні органи (25 головних управлінь в областях та місті Києві), підрозділи цивільного захисту, навчальні заклади, науково-дослідні установи та підприємства. Загальна чисельність особового складу становить понад 65 тисяч осіб, з яких близько 55 тисяч – рятувальники [4].

Функціональні повноваження ДСНС охоплюють широкий спектр завдань: від запобігання надзвичайним ситуаціям та мінімізації їх наслідків до організації гасіння пожеж, проведення аварійно-рятувальних робіт, здійснення державного нагляду у сфері техногенної та пожежної безпеки. В умовах воєнного стану додалися нові виклики - ліквідація наслідків ракетних обстрілів, розмінування територій, евакуація населення з небезпечних районів, забезпечення функціонування об'єктів критичної інфраструктури.

Організаційна модель ДСНС зберігає риси централізованої вертикальної ієрархії з чітким підпорядкуванням від центрального апарату до місцевих підрозділів. Така структура, з одного боку, забезпечує єдність командування та оперативність прийняття рішень в кризових ситуаціях, з іншого - обмежує гнучкість реагування на локальні виклики та ускладнює горизонтальну координацію з іншими суб'єктами системи цивільного захисту. Особливо гостро ця проблема проявляється на рівні територіальних громад, де повноваження місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту часто дублюються з функціями територіальних органів ДСНС.

Європейський Союз розвинув комплексну систему стандартів у сфері цивільного захисту, яка базується на принципах солідарності, превенції, готовності та ефективного реагування. Центральним елементом цієї системи є Механізм цивільного захисту ЄС (Union Civil Protection Mechanism - UCPM), створений у 2001 році та суттєво модернізований у 2019 році через програму rescEU. Механізм функціонує на основі добровільної участі держав-членів та забезпечує координовану допомогу країнам, що постраждали від надзвичайних ситуацій природного або техногенного характеру [7].

Ключові принципи європейської моделі цивільного захисту включають інтегрований підхід до управління ризиками (Integrated Risk Management), який передбачає системну оцінку загроз, планування превентивних заходів та розробку сценаріїв реагування. Директива 2007/60/ЄС про оцінку та управління ризиками повеней, Директива 2012/18/EU (Seveso III) щодо контролю небезпек великих аварій демонструють комплексний підхід ЄС до запобігання катастрофам. Важливим елементом є принцип субсидіарності, згідно з яким первинна відповідальність за цивільний захист покладається на національні уряди, а європейські механізми активуються лише за запитом постраждалої країни [5,6].

Система раннього попередження та моніторингу в ЄС базується на мережі спеціалізованих центрів: Європейський центр середньострокових прогнозів погоди (ECMWF), Європейська система попередження про повені (EFAS), Європейська система інформації про лісові пожежі (EFFIS). Координаційну роль виконує Центр координації екстреного реагування (Emergency Response Coordination Centre - ERCC), який функціонує цілодобово та забезпечує оперативний обмін інформацією між державами-членами [7].

Особливу увагу ЄС приділяє розвитку спроможностей через навчання та тренування. European Civil Protection Training Programme передбачає уніфіковані стандарти підготовки фахівців, регулярні міжнародні навчання та обмін досвідом. Програма EU Civil Protection Knowledge Network сприяє поширенню кращих практик та інноваційних рішень у сфері управління надзвичайними ситуаціями.

Адаптація української системи цивільного захисту до європейських стандартів стикається з низкою системних проблем. Першою і найбільш фундаментальною є недостатній рівень міжвідомчої інтеграції. Якщо в ЄС цивільний захист розглядається як комплексна система, що об'єднує зусилля різних міністерств, агенцій та рівнів влади, то в Україні зберігається секторальний підхід з домінуванням ДСНС. Координація з Міністерством охорони здоров'я, Міністерством енергетики, Міністерством захисту довкілля часто носить формальний характер, відсутні ефективні механізми спільного планування та використання ресурсів.

Другою критичною проблемою є відставання в цифровізації процесів управління надзвичайними ситуаціями. Європейські країни активно впроваджують системи штучного інтелекту для прогнозування ризиків, використовують супутникові технології програми Copernicus для моніторингу загроз, розвивають мобільні додатки для інформування населення. В Україні цифрова трансформація ДСНС відбувається повільно - відсутня єдина інформаційно-аналітична система управління надзвичайними ситуаціями, обмежено використовуються геоінформаційні технології, не автоматизовані процеси збору та аналізу даних про ризики.

Кадровий дефіцит та недостатній рівень професійної підготовки становлять третій блок проблем. Польська модель підготовки кадрів також зазнала суттєвої трансформації. Головна школа пожежної служби (Szkoła Główna Służby Pożarniczej) перетворилася на сучасний навчальний заклад з правом надання вищої освіти за європейськими стандартами. Запроваджено обов'язкові програми міжнародного стажування, регулярну участь польських фахівців у навчаннях UCPM, систему безперервного професійного розвитку. Отже, досвід Польщі у трансформації системи цивільного захисту представляє особливий інтерес для України з огляду на схожість вихідних умов та успішність інтеграції до європейського простору безпеки. Польська модель реформування Państwowej Straży Pożarnej (Державної пожежної служби) та системи цивільного захисту загалом демонструє можливість ефективної адаптації пострадянської спадщини до європейських стандартів [9]. Ключовим етапом польських реформ стало прийняття у 2007 році Закону про кризове управління, який запровадив комплексний підхід до управління надзвичайними ситуаціями. Замість розрізнених відомчих структур було створено інтегровану систему, що об'єднує зусилля центральних органів влади, воєводств, повітів та гмін. Центральним координаційним органом стало Урядове центр безпеки (Rządowe Centrum Bezpieczeństwa), яке забезпечує цілодобовий моніторинг загроз та координацію дій усіх суб'єктів системи кризового управління [10].

Інтеграція Польщі до Механізму цивільного захисту ЄС відбувалася поетапно. Спочатку країна долучилася як спостерігач, потім почала брати участь у спільних навчаннях та обміні досвідом. Після вступу до ЄС у 2004

році Польща стала повноправним учасником UCPM, отримавши доступ до фінансових інструментів та експертної підтримки. Важливим кроком стало створення національних модулів цивільного захисту відповідно до європейських стандартів - спеціалізованих підрозділів для гасіння лісових пожеж, проведення пошуково-рятувальних робіт, надання медичної допомоги в зоні катастроф [8]. Цифровізація польської системи цивільного захисту реалізувалася через впровадження Системи інформаційної підтримки кризового управління (System Informatycznego Wspomagania Zarządzania Kryzysowego). Ця платформа інтегрує дані з різних джерел, забезпечує візуалізацію оперативної обстановки, автоматизує процеси прийняття рішень. Важливим елементом стало впровадження системи оповіщення населення RCB Alert, яка використовує технологію Cell Broadcast для масового інформування через мобільні мережі.

Механізми державного управління в системі ДСНС України потребують фундаментальної трансформації для успішної адаптації до європейських стандартів. Першочерговим завданням є перехід від вертикально-ієрархічної до мережевої моделі управління. Це передбачає створення горизонтальних зв'язків між різними суб'єктами системи цивільного захисту, розвиток механізмів координації на основі спільних протоколів та стандартних операційних процедур. Замість жорсткого підпорядкування необхідно впроваджувати принципи колегіального прийняття рішень з чітким розподілом функціональних обов'язків.

Важливим напрямом є посилення ролі місцевого самоврядування в системі цивільного захисту. Європейський принцип субсидіарності передбачає, що первинна відповідальність за безпеку громадян покладається на найближчий до них рівень влади. Для України це означає необхідність передачі значної частини повноважень від територіальних органів ДСНС до об'єднаних територіальних громад з одночасним забезпеченням їх необхідними ресурсами та компетенціями. Громади мають отримати можливість створювати власні підрозділи цивільного захисту, формувати місцеві резерви, розробляти плани реагування на надзвичайні ситуації з урахуванням локальної специфіки ризиків.

Розвиток партнерства з громадськими організаціями становить ще один критичний елемент трансформації. В європейських країнах волонтерські організації, такі як Червоний Хрест, гірські рятувальні служби, добровільні пожежні дружини, є невід'ємною частиною системи цивільного захисту. В Україні необхідно створити правові та організаційні механізми для систематичного залучення громадських організацій до діяльності з попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій, розробити стандарти їх підготовки та сертифікації, забезпечити інтеграцію в загальну систему координації.

Впровадження цифрових технологій у діяльність ДСНС має стати пріоритетним напрямом модернізації. Створення єдиної інформаційно-

аналітичної системи управління надзвичайними ситуаціями на базі хмарних технологій дозволить інтегрувати дані з різних джерел, забезпечити оперативний обмін інформацією між усіма учасниками системи ЦЗ, автоматизувати процеси аналізу ризиків та прийняття рішень. Важливим компонентом має стати впровадження технологій штучного інтелекту для прогнозування розвитку НС, оптимізації маршрутів евакуації, розподілу ресурсів.

Геоінформаційні системи та супутникові технології повинні стати основою для моніторингу загроз та координації дій підрозділів ДСНС. Інтеграція з європейською програмою Copernicus відкриє доступ до супутникових даних для оперативного картографування зон ураження, оцінки масштабів руйнувань, планування рятувальних операцій. Розробка національної платформи візуалізації оперативної обстановки з використанням технологій доповненої реальності підвищить ефективність управління силами та засобами в режимі реального часу.

Модернізація системи оповіщення населення має базуватися на мультимедіальному підході з використанням сучасних комунікаційних технологій. Окрім традиційних сирен та гучномовців, необхідно впровадити систему масового оповіщення через мобільні мережі за технологією Cell Broadcast, розробити мобільні додатки з функціями геолокації та персоналізованих повідомлень, інтегрувати системи оповіщення з соціальними мережами та месенджерами. Особливу увагу слід приділити створенню системи інформування для людей з особливими потребами.

Трансформація кадрової політики ДСНС вимагає переходу до компетентнісної моделі підготовки фахівців відповідно до Європейської рамки кваліфікацій. Необхідно розробити професійні стандарти для всіх категорій працівників системи цивільного захисту з чітким визначенням компетенцій, знань та навичок. Програми підготовки мають включати міждисциплінарні модулі з управління проектами, кризової комунікації, міжнародного співробітництва, психологічної підтримки. Створення системи безперервного професійного розвитку передбачає запровадження обов'язкового підвищення кваліфікації кожні три роки, розвиток дистанційних форм навчання з використанням симуляторів віртуальної реальності, організацію програм міжнародного стажування в країнах ЄС. Важливим елементом має стати створення національного центру підготовки інструкторів за стандартами European Civil Protection Training Programme.

Фінансові механізми адаптації до європейських стандартів повинні включати диверсифікацію джерел фінансування системи цивільного захисту. Окрім державного бюджету, необхідно активізувати залучення коштів міжнародної технічної допомоги, грантових програм ЄС, створити механізми державно-приватного партнерства для модернізації матеріально-технічної бази. Впровадження програмно-цільового методу планування до-

зволить оптимізувати використання бюджетних коштів та забезпечити прозорість їх розподілу.

Нормативно-правова база потребує комплексного оновлення для гармонізації з *acquis communautaire* ЄС. Першочерговим завданням є розробка нового Закону про систему цивільного захисту, який би враховував європейські принципи управління ризиками, чітко розмежовував повноваження різних рівнів влади, визначав механізми міжвідомчої координації. Необхідно імплементувати положення ключових директив ЄС, зокрема щодо оцінки та управління ризиками повеней, контролю небезпек великих аварій, критичної інфраструктури.

Інституційні зміни мають передбачати створення Національного координаційного центру з надзвичайних ситуацій за зразком європейських аналогів. Цей орган повинен забезпечувати цілодобовий моніторинг загроз, координацію дій усіх суб'єктів системи цивільного захисту, взаємодію з ERCC та іншими міжнародними структурами. Важливим кроком має стати створення міжвідомчих робочих груп для розробки спільних протоколів дій у різних типах надзвичайних ситуацій.

Отже, розвиток міжнародного співробітництва є невід'ємною складовою євроінтеграційного процесу. Україна має активізувати участь у програмах та проектах ЄС у сфері цивільного захисту, долучитися до Механізму цивільного захисту ЄС як країна-партнер, розвивати двостороннє співробітництво з країнами-членами ЄС. Особливу увагу слід приділити участі українських фахівців у міжнародних навчаннях та місіях, створенню спільних з ЄС модулів швидкого реагування, обміну досвідом та кращими практиками.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок про критичну необхідність системної трансформації Державної служби України з надзвичайних ситуацій відповідно до стандартів цивільного захисту Європейського Союзу. Аналіз сучасного стану ДСНС виявив фундаментальні розбіжності між українською моделлю управління надзвичайними ситуаціями та європейськими підходами, що проявляються у збереженні вертикально-ієрархічної структури, недостатньому рівні міжвідомчої координації, обмеженому використанні превентивних механізмів управління ризиками. Ці фактори суттєво знижують ефективність системи цивільного захисту в умовах сучасних викликів та ускладнюють процес європейської інтеграції України.

Вивчення досвіду Польщі продемонструвало можливість успішної адаптації пострадянської моделі цивільного захисту до європейських стандартів через комплексне реформування інституційної структури, впровадження мережових механізмів координації, модернізацію нормативно-правової бази та системну цифровізацію управлінських процесів. Ключовими факторами успіху польської трансформації стали децентралізація повноважень з одночасним посиленням горизонтальних зв'язків, створення інтег-

рованої системи кризового управління та поетапна інтеграція до Механізму цивільного захисту ЄС.

Перспективи адаптації української системи цивільного захисту до європейських стандартів пов'язані з реалізацією комплексу реформаційних заходів у декількох ключових напрямках. Пріоритетним завданням є синхронізація нормативної бази через розробку нового рамкового закону про систему цивільного захисту та імплементацію ключових директив ЄС. Необхідна трансформація організаційної структури ДСНС від вертикальної ієрархії до мережевої моделі з розвитком механізмів міжвідомчої координації та посиленням ролі місцевого самоврядування. Критично важливою є модернізація системи підготовки кадрів на основі компетентнісного підходу з впровадженням європейських стандартів професійної освіти та програм міжнародного стажування.

Особливої уваги потребує цифровізація процесів управління надзвичайними ситуаціями через створення єдиної інформаційно-аналітичної платформи, впровадження геоінформаційних систем, модернізацію механізмів оповіщення населення. Фінансове забезпечення реформ має базуватися на диверсифікації джерел фінансування з активним залученням міжнародної технічної допомоги та грантових програм ЄС. Важливим елементом адаптації є розвиток партнерства з громадськими організаціями та систематичне залучення волонтерського руху до діяльності системи цивільного захисту.

Успішна реалізація запропонованих напрямів реформування дозволить не лише підвищити ефективність національної системи цивільного захисту, але й створить передумови для повноцінної інтеграції України до європейського простору безпеки, що особливо актуально в умовах триваючої російської агресії та прагнення України до членства в Європейському Союзі.

Список використаних джерел:

1. Андреев С.О. Гармонізація законодавства України у сфері цивільного захисту з нормами Європейського Союзу: проблеми та перспективи. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2023. № 3. С. 45-52.
2. Костенко В.О., Кулик М.І. Інституційні механізми координації між ДСНС України та структурами цивільного захисту ЄС. Науковий вісник публічного та приватного права. 2023. Вип. 2. С. 123-130.
3. Труш О.О. Кадрове забезпечення системи ДСНС в контексті європейських стандартів підготовки фахівців цивільного захисту. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 20. С. 89-95.
4. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Офіційний портал. URL: <https://dsns.gov.ua> (дата звернення: 13.05.2025).
5. Directive 2007/60/EC of the European Parliament and of the Council on the assessment and management of flood risks. Official Journal of the European Union. 2007. L 288. P. 27-34.

6. Directive 2012/18/EU of the European Parliament and of the Council on the control of major-accident hazards involving dangerous substances (Seveso III). Official Journal of the European Union. 2012. L 197. P. 1-37.

7. European Commission. Union Civil Protection Mechanism. URL: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanism_en (дата звернення: 13.05.2025).

8. Nowak K., Kowalski A. Transformation of the Polish Fire Service System in the Context of European Integration. Journal of Security and Safety Studies. 2021. Vol. 15. № 2. P. 245-260.

9. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej. Dziennik Ustaw. 1991. Nr 81. Poz. 351.

10. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. Dziennik Ustaw. 2007. Nr 89. Poz. 590.

References:

1. Andreev, S.O. (2023). Harmonization of Ukrainian legislation in the field of civil protection with EU standards: Problems and prospects. Public Administration: Improvement and Development, (3), 45–52.

2. Kostenko, V.O. & Kulyk, M.I. (2023). Institutional mechanisms of coordination between the SES of Ukraine and EU civil protection structures. Scientific Bulletin of Public and Private Law, (2), 123–130.

3. Trush, O.O. (2022). Staffing of the SES system in the context of European standards for civil protection specialists training. Investments: Practice and Experience, (20), 89–95.

4. State Emergency Service of Ukraine. (2025). Official portal. Retrieved May 13, 2025, from <https://dsns.gov.ua>

5. European Parliament and Council. (2007). Directive 2007/60/EC on the assessment and management of flood risks. Official Journal of the European Union, L 288, 27–34.

6. European Parliament and Council. (2012). Directive 2012/18/EU on the control of major-accident hazards involving dangerous substances (Seveso III). Official Journal of the European Union, L 197, 1–37.

7. European Commission. (2025). Union Civil Protection Mechanism. Retrieved May 13, 2025, from https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanism_en

8. Nowak, K. & Kowalski, A. (2021). Transformation of the Polish Fire Service System in the Context of European Integration. Journal of Security and Safety Studies, 15(2), 245–260.

9. Republic of Poland. (1991). Act of 24 August 1991 on Fire Protection. Journal of Laws, No. 81, Item 351.

10. Republic of Poland. (2007). Act of 26 April 2007 on Crisis Management. Journal of Laws, No. 89, Item 590.